

Een onverwoestbaar verhaal

Een intrigerend verhaal ligt aan de basis van de bouw van het oudste monumentje dat Knesselare rijk is. Een kind dat op wonderbaarlijke manier geneest, het lijkt iets voor “(bij)gelovigen”, maar bepaalde elementen in het verhaal liggen historisch vast. Na de genezing van een jongen, einde 1734, bouwde zijn familie een kapel. Omdat er wel meer kapellen waren, spreekt men in Knesselare van de Grote Kapel (Onze-Lieve-Vrouw Voorspraak). Het verhaal werd 250 jaar lang in zeer ruime kring van generatie op generatie doorverteld.

▲ Een heel paneel bedankingen, voor evenveel genezingen.

Hoe dan ook, in de kapel kwamen veel gelovigen bidden en hulp vragen tegen allerlei ziekten. Sint-Marcoen werd aangeroepen tegen nagelgaten (steen- of bloed-zweren), etterende ziekten en gezwollen en de gevreesde huidziekte “het coningx-seer ofte cropgezwel”. Tot in de jaren 1990 hingen er in de kapel ex-voto's (bedankingen, wassen afgietsels van lichaamsdelen en dieren...).

De pastoor van Knesselare noteert na de Eerste Wereldoorlog in zijn verslagboek (liber memorialis): ‘Het uitbreken van den oorlog veroorzaakte algemeen verslagenheid en vrees. De menschen namen hun toevlucht tot God. Dagelijks trok een groote menigte al biddende naar de kapel. Groot was ook het getal der geloovigen die tot de HH Sakramenten naderden.’

De bewoners van het bewakershuisje, veelal alleenstaanden, verkochten prentjes allerhande, ‘waskaarsen en bougieën’, litanieën, het geschiedenisboekje van de kapel, medailles, scapulieren, paternosters en ook exvoto's. Wie Job kwam aanroepen kon bij de huisbewaarder een zakje nagels kopen die men voor negen dagen in

Een wonder is geschied...

‘Een zekere Pieter Cardon, eigenaar van een hofstede in Knesselare, deed met zijn vrouw en zijn blind en stom zoontje Peter-Bernard een bedevaart naar Hansbeke. Passerend in Knesselare en gekomen aan een olmboom, waar een beeldje hing van Maria met Kind, riep het zoontje plots vol blijdschap uit: “Zie eens, moeder! Wat schoon beeldekken daar hangt!”’. De moeder zag haar kind met verbaasdheid aan en bemerkte, tot hare onuitsprekelijke blijdschap, dat het van zijne blind- en stomheid gansch genezen was. Zij legde de belofte af, ter plaatse, waar de wonderbare genezing geschied was, eene kapel te bouwen, en dit geschiedde werkelijk in het jaar 1735’, aldus De Potter en Broeckaert. Dergelijke verhalen worden vandaag niet of nauwelijks meer geloofd. Maar die Pieter-Bernard Cardon heeft zeker bestaan. Hij trok naar het Gentse seminarie, werd 16 jaar na zijn genezing onderpastoor van Knesselare. Knesselaarse doopregisters van 1750 tot 1752 zijn door hem ondertekend. De toenmalige pastoor noteerde in zijn liber memorialis naast de naam van zijn

▲ Kapel en huisje. Prentkaart van kort na 1900.

De kapel (5,95m op 4,12m) is opgetrokken in renaissancestijl. Het venster bovenaan werd in 1927 dichtgemetseld.

onderpastoor Cardon: ‘die eertijds op wonderbare wijze genezen is van blindheid en stomheid en daarom de kapel ter ere van de H. Maria heeft gebouwd’. Cardon werd bestuurder van het Sint-Jorisklooster in Gent en in 1768 kanunnik van de hoofdkerk van Sint-Baafs. Hij overleed in Gent in 1793 en werd begraven in de H. Barbarakapel van de hoofdkerk. Zijn grafsteen ligt in de zesde kapel vanaf ingang van de toren, vernemen we dan weer van Ryserhove.

de kapel moest achterlaten, waarna men mogelijks zou genezen...

Tot voor kort hingen er in de kapel wassen varkentjes ~~R~~oeien, die door landbouwers achtergelaten werden om hulp af te smeken bij de bevallingen van hun dieren of om ziekten uit te drijven. Moeders wier kinderen veel last hadden bij het uitkomen van hun melktandjes kochten een wassen afgietsel van een kindermond. Gebroken of bezeerde benen werden behalve door veel gebed ook gediend door het ophangen van een verkleinde wassen afbeelding van ledematen...

200 jaar

In 1935 zou men met de nodige luister het 200-jarige bestaan van de kapel vieren, maar wegens het overlijden van pastoor Tirez werd dit uitgesteld tot 20 september 1936, 'een dag zoals Knesselare er nog nooit een gekend had'.

Ryserhove beschreef die dag als volgt: 'De bevlagging en de versiering van de huizen waren algemeen. De weg van de kerk naar de kapel, twintig minuten gaans, was langs beide zijden (dus ongeveer vier kilometer) omzoomd door een ketting van kunstbloemen en kransen, gevlochten door de schoolkinderen en de Zusters Franciskanessen van het klooster, en opgehouden door honderden sparrenboompjes'. Bij de aankomst aan de kapel loste men honderden duiven, symbolen van vrede.

De zondag nadien kwam de bisschop van Gent naar Knesselare voor een prachtige Mariastoet. Er was een massa volk op de been. 's Avonds werd nog meer gevierd, met feestelijke verlichting van kapel en kerk. Volgens het programma van de stoet werden er zo'n vijftig religieuze taferelen uitgebeeld.

▲ Een massa volk aan de Grote Kapel. 1936.

Over de kapel

De kapel, eigendom van de familie Cardon, werd later bij erfenis eigendom van een begijntje, van edellieden, waarvan de heer de Kerckhove d'Exaerde uiteindelijk de laatste was. De kapel, gebouwd in zeer sobere barokstijl, werd vaak hersteld en gerenoveerd. In 1975 werd een voorstel ingediend om de kapel te beschermen. In 1983 werd ze bij koninklijk besluit geklasseerd en de omgeving als dorpsgezicht beschermd. In 2004 volgde een grondige restauratie en de inzegening door de Gentse bisschop Luc Van Looy.

De jaarlijkse bedevaarten verschoven later naar september, kortbij of op het feest van Onze Lieve Vrouw Geboorte. Vanaf 1960 werd de bedevaart een jaarlijkse kaarsjesprocessie, met misviering en sermoen aan de kerk. De belangstelling nam evenwel af en de bedevaart werd afgevoerd. In de meimaand wordt nog mis gevierd in de kapel.

In 1985 ging de 250ste verjaardag van de kapel onopgemerkt voorbij, maar met een jaar uitstel werd dit gebeuren toch met de nodige luister gevierd. Alle miraculeuze Mariabeelden uit het Meetjesland werden in Knesselare samengebracht.

De kapelomgeving blijft ►
een van de meest idyllische
plekjes in Knesselare.
Zeker onder winterwit.

Wees gegroet, Maria!

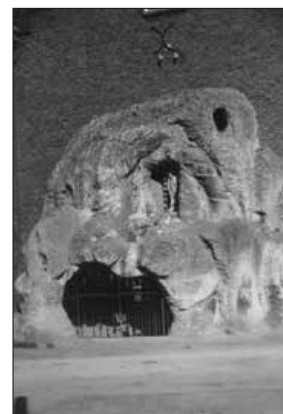
Vlaanderen is het land van de Mariakapelletjes. Naast de Grote Kapel waren er in Knesselare tal van kleine kapellen en bidplaatsen. Wat er nog van rest, herinnert ons aan de tijd dat devotie een veel ruimere plaats innam in het leven van de mensen. In het dorpscentrum lagen er verschillende langs de “ommegang”, de vroegere processieroute, waar ze dienden als rustplaats. Een eeuwig leven zat er voor die kleine monumentjes niet in. Vele ervan zijn ondertussen verdwenen.

In de Veldstraat, aan de drie linden, werd een kapel opgericht ter ere van O.L.Vrouw-van-Smarten (Zeven Weeën). Ze was eigendom van de kerkfabriek, zoals de twee aanpalende huizen dat lang waren. De kapel werd onlangs afgebroken. De kapel aan de Poezenhoek (hoek Maldegemseweg-Urselseweg) was toegewijd aan het H. Hart van Jezus. Op die plaats werd een herberg gebouwd.

De Eentveldkapel was een kleine bidplaats in neogotische stijl. Ze werd opgericht in 1898 door juffrouw Lucie Maeyens. In 1937 werd ze voor het laatst opgeknapt. In de jaren 1980 werd ze gesloopt, omwille van wegenwerken, maar ook omwille van onderhoudsproblemen. In

juli 1880 schonk de pastoor een mariagrot aan de lagere jongensschool die daarnaast werd gebouwd (hoek Kloosterstraat-Sportstraat). De grot van O.L.Vrouw-van-Lourdes is ondertussen grotendeels afgebroken, het Mariabeeld staat er nog.

De kapel in de Molenstraat staat er nog. Ze is toegewijd aan O.L.Vrouw. Aan de hoek van de Prinsengoddedreef en de Kloosterstraat werd in mei 1960 een gebouwtje met een mariabeeld gebouwd, vlakbij de nieuwe Bethu-nestraat. De Hoekestraatkapel, rechts in de laatste bocht voor de vaart, kreeg met een elektriciteitscabine een buur die met godsdienst en landschapszorg weinig te maken heeft...

▲ Vier verdwenen bidplaatsen: in de Veldstraat (2), de Eentveldstraat en de Sportstraat.

▲ Drie nog bestaande bidplaatsen van enige omvang zijn er in de Molenstraat, de Kloosterstraat en de Hoekestraat.

▲ Het zogenaamde “Vermeirens kapelletje”, een Mariakapel van 1858, net over de grens met Sint-Joris-ten-Distel.

▲ Alfons Ryserhove telde in 1940 nog 37 Mariakapelletjes in Knesselare, bevestigd aan een boom, ingewerkt in een huisgevel of in pilaren van oude hofsteden.

Op de hoek van de ►
Kerkstraat en de
Hoekestraat is er al sinds
meer dan tweehonderd jaar
een bidplaatsje met een
kruis. Die hoek werd in de
volksmond dan ook
“De Kruise” genoemd.
Dat kruis zou er gekomen
zijn ter herinnering
van een landbouwer
die daar in de Franse Tijd
zou zijn neergestoken.

Foto van de kruiswijding op
6 juni 1937. De Kerkstraat
was nog niet doorgetrokken
en de Kruise stond nog wat
verderop in de Hoekestraat
(zie de positie van de kerk).

